

“Zo bouwen we ze niet meer”

Door: Schoolfacilites

“In een betere bouwtijd konden we nog een duurzame school bouwen”, zegt Sonja Pool, projectleider nieuwbouw en renovatie bij de Haagse Scholen. “Nu moeten we meer op gebruikskwaliteit inleveren.” Ze pleit voor strakkere regels en bijpassende budgetten.

Gezonde en duurzame schoolgebouwen staan op het wensenlijstje van veel schoolbesturen.

Belangrijk is dat concreet wordt vastgesteld wat men onder duurzaamheid verstaat en dat bij nieuwbouwprojecten de speerpunten hiervan worden vastgesteld. Voor de Haagse Scholen zijn dat: energiebesparing, energieopwekking,

regulering goed binnenklimaat en duurzame afwerkingen, inpandig en aan de buitenzijde van het gebouw.

Aan beleid ontbreekt het in ieder geval niet. Warme zomers en corona laten het belang van gezonde schoolgebouwen zien. Helaas wordt er bij nieuwbouw te veel bezuinigd op juist die aspecten die voor gebruikers en het beheer belangrijk zijn. Sonja Pool weet dat als geen ander. Ze zit al meer dan 12 jaar in het vak. Aan de hand van basisschool Het Volle Leven in Scheveningen laat ze zien wat er in een betere bouwtijd nog wél kon. Het Volle Leven kreeg in 2017 een nieuw gebouw. Dit gebouw blijkt het afgelopen jaar goed bestand te zijn tegen de uitdagingen rond klimaatverandering en corona.

Ingepast in het ontwerp

In het ontwerp is goed nagedacht over de vormgeving van het gebouw en over de inrichting van de ruimte. Zo heeft de school overstekken in de gevel tegen de zonbelasting, veel ramen die open kunnen en deuren die direct naar buiten openslaan. De luchtbehandelingskasten zijn niet op het dak geplaatst, maar inpandig ondergebracht. Het dak is volledig gevuld met zonnepanelen en elk klaslokaal heeft een eigen warmte terugwin systeem (WTW) die op CO₂ wordt gestuurd. Die voert automatisch de vervuilde lucht af en voert schone lucht aan via ventilatiekanalen, die keurig zijn weggewerkt in het ontwerp. Zo wordt automatisch een goed binnenklimaat geregeld, maar kan de docent ook de ramen openen als dat gewenst is.

Bijna een klaslokaal

Als je ergens ruimte voor maakt, moet je ergens anders ruimte inleveren, zegt Sonja. “De bekostiging is vaak gebaseerd op strakke ruimenormen en daarin is geen rekening gehouden met de huidige omvang van de luchtbehandelingsinstallaties. Je wilt die installaties ook niet op het dak. Mensen in de flats hier in de buurt kijken liever op een groen dak dan op een dak met installaties. En je hebt het dak ook nodig voor zonnepanelen”. Alle inpandige installaties nemen bij het Volle Leven zo’n 50m² BVO in beslag. Bij elkaar bijna een klaslokaal...

Bouwbesluit voor scholen

“Je wilt individueel les kunnen geven en in groepjes kunnen werken op leerpleinen. Dat levert soms te kleine klaslokalen of vergaderruimtes op, waar kinderen en docenten te dicht op elkaar moeten zitten”, vertelt Sonja verder. Om dat te voorkomen moeten er volgens haar richtlijnen komen voor de minimale afmetingen die ruimten in schoolgebouwen moeten hebben, gerelateerd aan het aantal personen dat de ruimte gebruikt. “Net zoals je een Bouwbesluit hebt voor woningen, dat bepaalde eisen stelt, zou je ook een Bouwbesluit voor scholen moeten hebben. Waarin staat dat een lesruimte voor een x-aantal leerlingen met een docent niet kleiner mag zijn dan zoveel vierkante meter.”

Zand in de gang

In de gang en andere loopruimten van de school zijn tegels gelegd. “Dat is een dure oplossing, maar daar hebben we bewust voor gekozen”, zegt Sonja. “De school heeft namelijk ook een klimaatadaptieve natuur-tuin en dan lopen de kinderen veel zand naar binnen. Dat leidt tot extra slijtage van de vloerbedekking en schoonmaakkosten. Veel scholen willen een groen speelplein, maar voor de bijkomende kosten is geen financiering.”

“In de financieringsnorm wordt rekening gehouden met een verhard

schoolplein, iets dat indruist tegen het klimaatbeleid, maar ze hebben vanwege de bekostiging weinig andere keuze.” Sonja pleit er ook voor om eerst bouwkundig goed te bouwen, voordat je aan de slag gaat met installaties. Die installaties vragen niet alleen veel ruimte maar leiden ook tot extra energie- en onderhoudskosten in de exploitatie van de school.

Meer investeren

“Waar ik bij nieuwbouw tegenaan loop is dat je, vanwege de beschikbare budgetten, moet bezuinigen op zaken waar je juist niet op wilt bezuinigen.” In het geval van Het Volle Leven is het wél gelukt om het gebouw zo goed mogelijk te realiseren, maar ook daar is bezuinigd op een duurzame afwerking aan de binnenzijde. In de huidige bouwmarkt worden duurzame afwerkingen steeds lastiger te realiseren. Een gezond leefklimaat is in elk gebouw van belang. Het goed kunnen onderhouden en schoonmaken draagt daar ook aan bij, bijvoorbeeld het toepassen van goede lambriseringen in gangen en trappenhuisen. “Daar moet niet op bespaard worden, daar moet juist meer in geïnvesteerd worden.”

Het Programma van Eisen verscherpen is een goede eerste stap, volgens Sonja Pool. “Het onderwijs moet niet alleen in onderwijs vernieuwen, maar ook in huisvestingsnormen, -eisen en -voorwaarden.”

Feiten over het Volle Leven School stedelijke omgeving

Gebouw: 3203 m² BVO, incl. gymzaal, waarvan 50 m² voor inpandige installaties

Buitenruimte ca. 6100 m² waarvan ca. 30% verhard

Bouwkosten destijds € 1570,-/m²

Energie label: A

Energiegebruik 26,5 kWh/m²/jaar

Sonja Pool is lid van het Bouwstenen-netwerk gericht op kennisuitwisseling en kennisontwikkeling rond onderwijsvesting. Belangstelling om mee te doen? Mail naar info@bouwstenen.nl of bel 033 - 258 4337.

Het gesprek met Sonja is terug te zien op Youtube via de QR code.